

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2023. június 6., kedd

Tartalomjegyzék

223/2023. (VI. 6.) Korm. rendelet	Vasúti közlekedési tárgyú kormányrendeletek jogharmonizációs célú módosításáról	3714
224/2023. (VI. 6.) Korm. rendelet	Az Ukrajnából származó egyes mezőgazdasági termékek fuvarozásával kapcsolatos intézkedésekről szóló 130/2023. (IV. 18.) Korm. rendelet módosításáról	3718
5/2023. (VI. 6.) AB határozat	A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39. § (1) bekezdésének az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapításáról, megsemmisítéséről, valamint alkalmazásának kizárásáról	3720
6/2023. (VI. 6.) AB határozat	A bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 38/2022. (IX. 30.) SZTFH rendelet 6. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, továbbá a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet 2022. július 1-je és 2022. szeptember 30. napja között hatályban volt 6. §-a, valamint 8. §-ának az „, azzal, hogy a 6. §-t a hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítések esetén is alkalmazni kell” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és alkalmazásának kizárásáról	3726
7/2023. (VI. 6.) AB határozat	Somogytúr Község Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi adókról szóló 4/2015. (V. 6.) önkormányzati rendelete 5. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításáról, megsemmisítéséről és alkalmazásának kizárásáról	3734
95/2023. (VI. 6.) KE határozat	Állampolgárság visszavonással történő megszüntetéséről	3741
96/2023. (VI. 6.) KE határozat	Állampolgárság visszavonással történő megszüntetéséről	3741
1219/2023. (VI. 6.) Korm. határozat	Az EFOP-2.2.0-16-2016-00001 azonosító számú „Egészségügyi szakellátók szállóinak fejlesztése” című kiemelt projekt többletforrásairól	3742
54/2023. (VI. 6.) ME határozat	Helyettes államtitkár megbízatása megszűnésének megállapításáról és helyettes államtitkár kinevezéséről	3744

III. Kormányrendeletek

A Kormány 223/2023. (VI. 6.) Korm. rendelete vasúti közlekedési tárgyú kormányrendeletek jogharmonizációs célú módosításáról

A Kormány

a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény 49. § (1) bekezdés c) pontjában,
a 2. alcím tekintetében a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény 88. § (1) bekezdés 2. pontjában,
a 3. alcím tekintetében a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény 49. § (1) bekezdés k) pontjában,
a 4. alcím tekintetében a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény 49. § (1) bekezdés c) pontjában,
az 5. alcím tekintetében az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 62. § (1) bekezdés 17. és 27. pontjában,
a 6. alcím tekintetében a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 12. § (1) bekezdés g) pontjában
kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. Az országos működési engedély alapján végzett vasúti személyszállítás részletes feltételeiről szóló 271/2009. (XII. 1.) Korm. rendelet módosítása

- 1. §** (1) Az országos működési engedély alapján végzett vasúti személyszállítás részletes feltételeiről szóló 271/2009. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) 1. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) Az országos működési engedély alapján végzett vasúti személyszállításra (a továbbiakban: személyszállítás) a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: EU rendelet) e rendelettel együttesen alkalmazandó.”
- (2) Az R1. 1. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:
„(1a) A 3. §-ban meghatározott mentességek tekintetében a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2007. október 23-i 1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: EK rendelet) e rendelettel együttesen alkalmazandó.”
- 2. §** Az R1. „Mentesség az EK rendelet egyes rendelkezéseinek alkalmazása alól” alcíme a következő 3. §-sal egészül ki:
„3. § (1) A belföldi és a jelentős részben az EGT-államok területén kívül megvalósuló vasúti személyszállításra az EU rendelet 20. cikk (2) bekezdés a) és b) pontját nem kell alkalmazni.
(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően a felár nélkül igénybe vehető belföldi személyszállítási szolgáltatásra az EU rendelet 19. cikkét nem kell alkalmazni.
(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően, az EU rendelet rendelkezéseinek megfelelő szintű szolgáltatást biztosítani kell, ha a szolgáltatás nyújtásának műszaki feltételei az adott állomáson vagy megállóhelyen, valamint a vonaton rendelkezésre állnak.”
- 3. §** Az R1. a következő 3/A. §-sal egészül ki:
„3/A. § Az EU rendeletben foglaltakat a szigorúan történelmi vagy turisztikai céllal működtetett személyszállítási szolgáltatásokra – az EU rendelet 13. és 14. cikke kivételével – nem kell alkalmazni.”
- 4. §** Az R1. 9. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) Az e rendeletben meghatározott személyszállítás esetén, ha a pályahálózat-működtető a műszaki, technológiai feltételek hiánya miatt nem képes a valós idejű adatszolgáltatásra az utasok tájékoztatása érdekében, akkor az EU rendelet 10. cikk (1) bekezdését nem kell alkalmazni.”
- 5. §** Az R1. 13. §-a a következő (7) és (8) bekezdéssel egészül ki:
„(7) A vasúti társaság üzletszabályzatában meghatározza a fogyatékossgal élő és csökkent mozgásképességű személy segítségnyújtásra irányuló igénye benyújtásának módját és a benyújtásra nyitva álló határidőt.
(8) A (7) bekezdés szerinti határidő legfeljebb az utazás tervezett megkezdését megelőző 36 óra lehet.”

- 6. §** Az R1. III. Fejezete a következő alcím címmel és 23/B. §-sal egészül ki:
„Kerékpárszállítási terv
23/B. § A vasúti társaság az EU rendelet 6. cikk (5) bekezdése szerinti kerékpárszállítási tervet készít, amelyet megküld a vasúti igazgatási szervnek.”
- 7. §** (1) Az R1. 24. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) A 3. § 2029. december 4-én hatályát veszti.”
- (2) Az R1. 24. § (4) bekezdés e) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(*E rendelet*)
„e) 1. § (1a) bekezdése, 3. §-a, valamint 22. §-a 2024. december 3-án,
(*hatályát veszti.*)
- (3) Az R1. 24. § (4) bekezdése a következő g) ponttal egészül ki:
(*E rendelet*)
„g) 9. § (3) bekezdése 2030. június 7-én”
(*hatályát veszti.*)
- 8. §** Az R1. a következő 26/A. §-sal egészül ki:
„26/A. § A vasúti társaság az e rendeletnek a vasúti közlekedési tárgyú kormányrendeletek jogharmonizációs célú módosításáról szóló 223/2023. (VI. 6.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Módr.2) megállapított 23/B. §-a szerinti kerékpárszállítási tervet első alkalommal a Módr.2 hatálybalépését követő egy éven belül készíti el és küldi meg a vasúti igazgatási szervnek.”
- 9. §** Az R1. 27. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„27. § Ez a rendelet a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.”
- 10. §** Az R1.
a) 2. § f) pontjában az „EK rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
b) 2. § g) pontjában az „EK rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
c) „Mentesség az EK rendelet egyes rendelkezéseinek alkalmazása alól” alcím címében az „EK rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
d) 4. § (1) bekezdés nyitó szövegrészében az „EK rendelet 13. cikkének” szövegrész helyébe az „EU rendelet 15. cikkének” szöveg,
e) 4. § (3) bekezdés nyitó szövegrészében az „EK rendelet 13. cikkének” szövegrész helyébe az „EU rendelet 15. cikkének” szöveg,
f) 11. § (1) bekezdés nyitó szövegrészében az „EK rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
g) 12. § (1) bekezdésében az „EK rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
h) 12. § (3) bekezdésében a „fogyatékkal” szövegrész helyébe a „fogyatékossgal” szöveg és az „EK rendelet 3. cikk 15. pont” szövegrész helyébe az „EU rendelet 3. cikk 21. pont” szöveg,
i) 13. § (1) bekezdésében az „EK rendelet 6. cikk (1) bekezdésében” szövegrész helyébe az „EU rendelet 7. cikk (1) bekezdésében” szöveg,
j) 13. § (8) bekezdésében a „36 óra” szövegrész helyébe a „24 óra” szöveg,
k) 14. §-ában az „EK rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
l) 16/A. §-ában az „EK rendelet” szövegrészek helyébe az „EU rendelet” szöveg,
m) 19. § (2) bekezdésében a „fogyatékkal” szövegrész helyébe a „fogyatékossgal” szöveg,
n) 23/A. §-ában az „EK rendelet 18. cikke” szövegrész helyébe az „EU rendelet 20. cikke” szöveg lép.

2. A vasúti társaságok nem vasúti balesetből eredő károk fedezésére szolgáló kötelező kárfedezeti képességének biztosításáról szóló 6/2010. (I. 21.) Korm. rendelet módosítása

- 11. §** A vasúti társaságok nem vasúti balesetből eredő károk fedezésére szolgáló kötelező kárfedezeti képességének biztosításáról szóló 6/2010. (I. 21.) Korm. rendelet 11. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„11. § Ez a rendelet a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi rendelet 14. cikkének végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.”

3. A vasúti és autóbuszos személyszállítást igénybe vevő utasok jogainak védelméről szóló 62/2013. (III. 4.) Korm. rendelet módosítása

- 12. §** A vasúti és autóbuszos személyszállítást igénybe vevő utasok jogainak védelméről szóló 62/2013. (III. 4.) Korm. rendelet 10. § a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(Ez a rendelet az Sztv.-vel együtt)
„a) a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi rendelet 35. cikke, valamint”
(végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.)

4. A térségi, az elővárosi, a városi és a helyi működési engedély alapján, valamint a kisvasút és a múzeumvasút által végzett vasúti személyszállítás részletes feltételeiről szóló 195/2016. (VII. 13.) Korm. rendelet módosítása

- 13. §** (1) A térségi, az elővárosi, a városi és a helyi működési engedély alapján, valamint a kisvasút és a múzeumvasút által végzett vasúti személyszállítás részletes feltételeiről szóló 195/2016. (VII. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.) 1. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A térségi, az elővárosi, a városi és a helyi működési engedély alapján végzett, valamint a kisvasút és a múzeumvasút által nyújtott vasúti személyszállításra (a továbbiakban együtt: személyszállítás) a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: EU rendelet) 11., 13., 14., 21., 27. cikke, továbbá 22. cikk (1) bekezdése e rendelet rendelkezéseivel együttesen alkalmazandóak.”
- (2) Az R2. 1. §-a a következő (5)–(7) bekezdéssel egészül ki:
„(5) Az EU rendeletben foglaltakat a szigorúan történelmi vagy turisztikai céllal működtetett személyszállítási szolgáltatásokra – az EU rendelet 13. és 14. cikke kivételével – nem kell alkalmazni.
(6) A városi, elővárosi és helyi szolgáltatásokra az EU rendeletet – az 5., 11., 13., 14., 21., 22., 27., 28. cikke kivételével – nem kell alkalmazni.
(7) A térségi szolgáltatásokra az EU rendeletet – az 5., 6., 11., 12., 13., 14., 18. cikk (3) bekezdése, 21., 22., 27., 28. cikke és V. fejezete kivételével – nem kell alkalmazni.”
- 14. §** Az R2. 7. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) Az e rendeletben meghatározott személyszállítás esetén, ha a pályahálózat-működtető a műszaki, technológiai feltételek hiánya miatt nem képes a valós idejű adatszolgáltatásra az utasok tájékoztatása érdekében, akkor az EU rendelet 10. cikk (1) bekezdését nem kell alkalmazni.”
- 15. §** Az R2. 8. §-a a következő (8) és (9) bekezdéssel egészül ki:
„(8) A vasúti társaság üzletszabályzatában meghatározza a fogyatékkal élő és csökkent mozgásképességű személy segítségnyújtásra irányuló igénye benyújtásának módját és a benyújtásra nyitva álló határidőt.
(9) A (8) bekezdés szerinti határidő legfeljebb az utazás tervezett megkezdését megelőző 36 óra lehet.”
- 16. §** Az R2. 11. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) A vasúti társaság az EU rendelet 6. cikk (5) bekezdése szerinti kerékpárszállítási tervet készít, amelyet megküld a vasúti igazgatási szervnek.”

- 17. §** Az R2. a következő 15/A. §-sal egészül ki:
„15/A. § A 7. § (3) bekezdése 2030. június 7-én hatályát veszti.”
- 18. §** Az R2. a következő 16/A. §-sal egészül ki:
„16/A. § A vasúti társaság az e rendeletnek a vasúti közlekedési tárgyú kormányrendeletek jogharmonizációs célú módosításáról szóló 223/2023. (VI. 6.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Módr.2) megállapított 11. § (3) bekezdése szerinti kerékpárszállítási tervet első alkalommal a Módr.2 hatálybalépését követő egy éven belül készíti el és küldi meg a vasúti igazgatási szervnek.”
- 19. §** Az R2. 17. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„17. § Ez a rendelet a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.”
- 20. §** Az R2.
2. § (2) bekezdés b) pontjában a „feltételeit,” szövegrész helyébe a „feltételeit, beleértve a fogyatékkal élő és csökkent mozgásképességű személy segítségnyújtásra irányuló igénye benyújtásának módját is,” szöveg,
  6. § (1) bekezdés nyitó szövegrészében az „1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
  6. § (5) bekezdésében az „1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
  8. § (1) bekezdésében az „1371/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet” szövegrész helyébe az „EU rendelet” szöveg,
  8. § (9) bekezdésében a „36 óra” szövegrész helyébe a „24 óra” szöveg lép.

5. A Budapest IX. kerületében megvalósuló, Magyar Telekom Nyrt. székház megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról és egyes eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 470/2016. (XII. 23.) Korm. rendelet módosítása

- 21. §** A Budapest IX. kerületében megvalósuló, Magyar Telekom Nyrt. székház megvalósításával összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról és egyes eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 470/2016. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R3.) 3. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
„(4) A használatbavételi engedélyezési eljárás az ütemezett építési engedélytől eltérően az iroda, valamint a szálloda rendeltetésű épületrészekre külön-külön is lefolytatható.”
- 22. §** Az R3. a következő 8. §-sal egészül ki:
„8. § E rendeletnek a vasúti közlekedési tárgyú kormányrendeletek jogharmonizációs célú módosításáról szóló 223/2023. (VI. 6.) Korm. rendelettel megállapított 3. § (4) bekezdését a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.”

6. Az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási szolgáltatássegélytesre vonatkozó szerződésekről szóló 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet módosítása

- 23. §** Az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási szolgáltatássegélytesre vonatkozó szerződésekről szóló 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R4.) VII. Fejezete a következő 37. §-sal egészül ki:
„37. § Ez a rendelet a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.”

- 24. §** Az R4. 27. § (6) bekezdésében a „szóló Európa Parlament és Tanács 1371/2007/EK” szövegrész helyébe a „szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi” szöveg lép.

7. Záró rendelkezések

- 25. §** (1) Ez a rendelet – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – 2023. június 7-én lép hatályba.
(2) A 2. § és a 7. § (1) bekezdése 2024. december 4-én lép hatályba.
(3) A 10. § j) pontja és a 20. § e) pontja 2026. július 1-jén lép hatályba.
- 26. §** Ez a rendelet a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló, 2021. április 29-i (EU) 2021/782 európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapít meg.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 224/2023. (VI. 6.) Korm. rendelete az Ukrajnából származó egyes mezőgazdasági termékek fuvarozásával kapcsolatos intézkedésekről szóló 130/2023. (IV. 18.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény 80. és 81. §-ára, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** Az Ukrajnából származó egyes mezőgazdasági termékek fuvarozásával kapcsolatos intézkedésekről szóló 130/2023. (IV. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 8. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„8. § Ez a rendelet az Ukrajnából származó egyes termékekre vonatkozó megelőző intézkedések bevezetéséről szóló (EU) 2023/1100 bizottsági végrehajtási rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.”
- 2. §** Az R. 1. melléklete helyébe az 1. melléklet lép.
- 3. §** Az R.
a) 3. § (1) bekezdésében a „termékekre vonatkozóan” szövegrész helyébe a „termékekre (vetőmag kivételével) vonatkozóan” szöveg,
b) 5. § (2) bekezdésében a „július 1-jén” szövegrész helyébe a „szeptember 16-án” szöveg lép.
- 4. §** Hatályát veszti az Ukrajnából származó egyes mezőgazdasági termékek fuvarozásával kapcsolatos intézkedésekről szóló 130/2023. (IV. 18.) Korm. rendelet 6. és 7. §-a.
- 5. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.
- 6. §** Ez a rendelet az Ukrajnából származó egyes termékekre vonatkozó megelőző intézkedések bevezetéséről szóló (EU) 2023/1100 bizottsági végrehajtási rendelet végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet a 224/2023. (VI. 6.) Korm. rendelethez

„1. melléklet a 130/2023. (IV. 18.) Korm. rendelethez

Érzékeny termékek köre

	A	B
1.	Vámtarifaszám	Termék megnevezése
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.	ex 1001 99 00	Közönséges búza (a vetőmag kivételével)
11.		
12.		
13.	1005 90 00	Kukorica (a vetőmag kivételével)
14.		
15.		
16.		
17.		
18.	1205 10 90; ex 1205 90 00	Olajrepce- vagy repcemag, törve is (a vetőmag kivételével)
19.	1206 00 91; 1206 00 99	Napraforgómag, törve is (a vetőmag kivételével)
20.		
21.		
22.		
23.		
24.		
25.		

”

VII. Az Alkotmánybíróság döntései

Az Alkotmánybíróság 5/2023. (VI. 6.) AB határozata a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39. § (1) bekezdésének az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapításáról, megsemmisítéséről, valamint alkalmazásának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Márki Zoltán* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39. § (1) bekezdésének az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
A megsemmisítést követően a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39. § (1) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban: „A gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság – a 38. §-ban a gyermekre meghatározott feltételek teljesülése esetén – a szülőn kívül a gyermek más, a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont] számára is megállapítható, ha a szülő meghalt, a szülői felügyeleti joga a Ptk. 4:186. § (1) bekezdés a), c), e) vagy h) pontja vagy 4:186. § (2) bekezdése alapján szünetel, illetve azt a bíróság megszüntette, vagy a gyermek állandó és tartós gondozásában a saját egészségi állapotára figyelemmel akadályozottá vált.”
2. Az alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített rendelkezés nem alkalmazható a Debreceni Törvényszék előtt 20.K.702.179/2022/5. számon folyamatban lévő ügyben, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Indokolás

I.

- [1] 1. A Debreceni Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 20.K.702.179/2022. számú, gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság megállapítása tárgyában hozott közigazgatási határozat jogszerűsége iránt indított peres eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 39. § (1) bekezdésének a „ha a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították” szövegrésze alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, és rendelje el a megsemmisített jogszabályi rendelkezésnek az indítványozó előtt folyamatban lévő egyedi ügyben történő alkalmazása kizárását. Az indítvány szerint a Szocvtv. támadott rendelkezése ellentétes az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével, XIX. cikk (1) bekezdésével, valamint XV. cikk (1), (2), (4) és (5) bekezdésével.
- [2] 2. Az alapügyben megállapított, jelen bírói kezdeményezés elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint a gyámügyi hatáskörben eljáró Szolnoki Járási Hivatal 2019. július 30. napján kelt végzésével hozzájárult ahhoz, hogy az alapügy felperese a 2018. augusztus 25. napján született unokáját családba fogadja, és a felperest a gyermek gyámjává rendelte. A gyermek neveléséről, ellátásáról a családbafogadás óta a felperes gondoskodik. 2019. szeptember 8. napjától kezdődően (azaz a családbafogadást követően) került sor a gyermeket érintő olyan

- vizsgálatokra, amelyekből kiderült, hogy a gyermek autizmus spektrumzavar következtében súlyosan fogyatékosnak minősül.
- [3] A felperes 2022. augusztus 4. napján kérelemmel fordult a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatalához (az alkotmánybírói ügyre okot adó eljárás alpereséhez) gyermekek otthongondozási díjára (a továbbiakban: gyod) való jogosultság megállapítása érdekében, kérelméhez pedig mellékelte a gyermek súlyos fogyatékoságát igazoló szakorvosi véleményt.
- [4] Az alperes JN-07/ESZEUR/00173-2/2022. számú, 2022. augusztus 11. napján kelt határozatával a kérelmet elutasította. A határozat rögzítette, hogy „az ápoló a gyermek vele azonos lakcímen élő nagymamája, és mindkét szülő szülői felügyeleti joga szünetel, azonban egyik szülő részére sem állapítottak meg korábban gyermekek otthongondozási díjára való jogosultságot” a súlyosan fogyatékos gyermekekre való tekintettel, ezért a felperes gyodra nem jogosult. A határozattal szemben a felperes keresetet terjesztett elő, melyben az alperesi határozat megsemmisítését vagy megváltoztatását kérte. Beadványa szerint nem volt lehetőség a gyermek után korábban a gyod igénylésére, ugyanis a gyermek 11 hónapos korában került hozzá, és ekkor a gyermek életkora miatt még nem volt látható jele a betegségnek.
- [5] Az alperes védiratában ugyan a határozatát alaposnak tartotta, és kérte a kereset elutasítását, ám a bíróság felhívására maga is kifejtette, hogy az autizmus spektrumzavar sajátossága, hogy a beszédkészség zavarának tünetei csak a gyermek életkorának egy későbbi szakaszában, 3 éves kor körül észlelhetőek, ezért jelen esetben „lehetetlen feltétel, hogy a szülő ellátásra való jogosultsága korábban megállapításra kerüljön”. Az alperes maga is utalt arra, hogy a Szocvtv. 39. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének vizsgálata felmerülhet, és az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság előtt egyedi normakontroll iránti eljárás kezdeményezésének lehet helye.
- [6] 3. Az indítványozó szerint a Szocvtv. 39. § (1) bekezdésének támadott fordulata ellentétes az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével, XIX. cikk (1) bekezdésével, valamint XV. cikk (1), (2), (4) és (5) bekezdésével, az alábbiak szerint.
- [7] A gyod intézményének 2019. január 1. napjától történő bevezetésével a jogalkotó a beteg gyermeket ápoló szülőre nehezedő többletterhet kívánta elismerni, és vélhetően a jogalap nélküli igényléssel kapcsolatos visszaéléseket kívánta megakadályozni, azzal, hogy az ellátáshoz a szülőtől eltérő hozzátartozó esetén további feltételt szabott. Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése értelmében minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz, az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése értelmében pedig Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson, meghatározott élethelyzetek esetén pedig minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult. Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése értelmében Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti, az (5) bekezdés szerint pedig Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.
- [8] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmát sérti az indítvány szerint a gyod azon feltételrendszere, melynek értelmében csak abban az esetben lehetséges a szülőknél kívüli más hozzátartozó számára az ellátás folyósítása, ha a szülő jogosultságát korábban már megállapították, ugyanis egyes egyedi esetekben (így például a bírói kezdeményezésre okot adó ügyben) a szülő még objektíve nem lehetett abban a helyzetben, hogy az ellátást korábban igényelje. Emiatt a súlyosan fogyatékos, illetve önellátásra képtelen gyermek tényleges gondozását végző hozzátartozó és az általa ellátott gyermek hátrányos megkülönböztetésben részesül azon személyekhez képest, akik esetében a szülőnek volt lehetősége az ellátás igénylésére, és ezzel a lehetőséggel élt is. A gyod részletes szabályait ugyan az Alaptörvény nem határozza meg, azonban az Alaptörvény XV. cikkében rögzített egyenlőség követelményére és a hátrányos megkülönböztetés tilalmára a jogintézmény részletszabályainak megalkotása során is figyelemmel kellett volna lennie a jogalkotónak, mely követelménynek a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés támadott fordulata nem felel meg, ekként az az indítványozó szerint alaptörvény-ellenes.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:
„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”
„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
[...]

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő öazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos öazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.”

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyesség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.”

[10] 2. A Szocvtv. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„39. § (1) A gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság – a 38. §-ban a gyermekekre meghatározott feltételek teljesülése esetén – a szülőn kívül a gyermek más, a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont] számára is megállapítható, ha a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermeke tekintetével korábban már megállapították, de a szülő meghalt, a szülői felügyeleti joga a Ptk. 4:186. § (1) bekezdés a), c), e) vagy h) pontja vagy 4:186. § (2) bekezdése alapján szünetel, illetve azt a bíróság megszüntette, vagy a gyermek állandó és tartós gondozásában a saját egészségi állapotára figyelemmel akadályozottá vált.”

III.

[11] A bírói kezdeményezés megalapozott.

[12] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.

[13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek csak részben, az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben tesz eleget {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}, az alábbiak szerint. A támadott jogszabályi rendelkezést az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására, továbbá alkalmazási tilalom kimondására irányul. Az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a Szocvtv. támadott rendelkezése miért ellentétes az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével, XIX. cikk (1) bekezdésével, továbbá XV. cikk (4) és (5) bekezdésével. Az indítvány ezen elemeiben éppen ezért nem felel meg a határozott kérelem az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja követelményének.

[14] Az indítványozó a bírói kezdeményezésben egyaránt megjelölte az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, a (2) bekezdés értelmében pedig Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alkalmazhatóságának feltétele, hogy a hátrányos megkülönböztetés valamely, XV. cikk (2) bekezdésében nevesített védett tulajdonság alapján, és valamely alapjoggal összefüggésben történjen {legutóbb például: 2/2023. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [38]}. Figyelemmel a gyod jogintézményének jellegére és a XV. cikk (2) bekezdése alkalmazhatóságának feltételeire, továbbá figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság korábban a gyod jogintézményével a hátrányos megkülönböztetés tilalma szempontjából számos vonatkozásban rokonítható tartós ápolást végzők időskori támogatásának a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközését az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének keretei között vizsgálta {25/2019. (VII. 23.) AB határozat, különösen Indokolás [33]}, ezért az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezés hátrányos megkülönböztetés tilalma sérelmét állító elemét az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapulvételével értékelte.

[15] 2. A jogalkotó a gyod intézményét az egyes szociális, gyermekvédelmi tárgyú, valamint egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVII. törvénnyel, 2019. január 1. napjától kezdődő hatállyal vezette be. A törvény jogalkotói indokolása szerint „a súlyos fogyatékoság, vagy tartós betegség miatt önellátásra képtelen gyermekről

való gondoskodás alapján határozza meg a családok működését, és az esetek jelentős részében azzal jár, hogy a gondozást végző szülő évtizedekig nem tud visszalépni a munkaerő-piacra, így nem tud keresőtevékenységet folytatni sem. Méltányolva azt a terhet, amit a családnak egy tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek nevelése jelent, a súlyos fogyatékoságából, tartós betegségéből adódóan önellátásra képtelen gyermekükről gondoskodók számára létrehozásra kerül a gyermekek otthongondozási díja. Az ellátás a törvény szerint a gyermek életkorára tekintet nélkül nyújtható az őt ápoló szülőnek.”

- [16] A törvény indokolása szerint az ellátást főszabály szerint csak a vér szerinti, illetve az örökbefogadó szülő veheti igénybe. „Egyéb hozzátartozó csak a szülő halála esetén válhat jogosulttá az ellátásra, illetve akkor, ha a szülő egészségi állapotából adódóan nem tudja gyermeke ápolását tovább ellátni, a szülő felügyeleti joga szünetel, vagy bírósági által megszüntetésre kerül.”
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme összehasonlítható (azonos csoportba tartozó) személyi körön, azaz homogén csoporton belül állapítható meg. A gyod (a törvény jogalkotói indokolásából következően) a súlyos fogyatékoság vagy tartós betegség miatt önellátásra képtelen gyermekről való gondoskodásra tekintettel jár, mely ellátás a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő [Szoctv. 38. § (1) bekezdése] mellett a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermekre tekintettel a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozót is megilletheti [Szoctv. 39. § (1) bekezdése]. A Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja értelmében hozzátartozónak „a közeli hozzátartozó, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa” minősül. Figyelemmel a gyod céljára (a súlyosan fogyatékos vagy tartósan beteg és ezért önellátásra képtelen gyermekről való gondoskodás a gyermekkel közös háztartásban), továbbá figyelemmel arra, hogy a jogalkotó maga teremtette meg annak a lehetőségét, hogy a Ptk. szerinti hozzátartozók is részesülhessenek gyodban akkor, ha azt a szülő objektív okokból (így különösen halál, cselekvőképtelenség, cselekvőképesség részleges korlátozottsága, szülői felügyeleti jog szünetelése vagy megszüntetése miatt, illetőleg saját egészségi állapota miatt) nem tudja igénybe venni, ezért az Alkotmánybíróság a gyod szabályozásának alkotmányossági vizsgálata szempontjából homogén csoportnak tekintette mindazon, a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozókat, akik a gyermekkel közös háztartásban tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket nevelnek, a szülő pedig objektív módon nem tudja a gyermeket nevelni, vagy pedig arra nem jogosult.
- [18] 4. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sérelme akkor állapítható meg, ha a jogi szabályozás az egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között anélkül tesz különbséget, hogy annak tárgyilagossá mérlegelés szerinti észszerű indoka lenne, vagyis az önkényes {9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [19] A gyod célja a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermekekről a gyermekkel közös háztartásban való gondoskodás elismerése, azzal, hogy a Szoctv. 38. § (6) bekezdése alapján egy gyermek után csak egy személy jogosult gyodra, a Szoctv. 39. § (1) bekezdése értelmében pedig a hozzátartozó csak kivételesen, a szülő kiesése esetén részesülhet ellátásban. Azáltal azonban, hogy a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermekről a gyermekkel közös háztartásban gondoskodó hozzátartozó még a szülő kiesése esetén is csak abban az esetben válhat jogosulttá gyodra, ha a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, a jogalkotó az ugyanolyan egészségi állapotú (tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos) gyermeket a szülő kiesése miatt a gyermekkel közös háztartásban gondozó hozzátartozók csoportján belül tett különbséget.
- [20] Miként arra a bírói kezdeményezésre okot adó peres eljárásban megállapított tényállás is rámutat, egyes esetekben a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket a saját, a gyermekkel közös háztartásában gondozó hozzátartozó annak ellenére nem válhat jogosulttá gyodra, hogy az ellátást a szülő nem veszi (nem veheti) igénybe. Bizonyos esetekben ráadásul a szülő gyodra való jogosultsága hatósági megállapításának elmaradása még csak szülői önhibát sem feltételez (így például a szülő cselekvőképtelensége vagy halála esetén, illetőleg akkor, ha a gyodra való jogosultságot megalapozó egészségi állapot csak utóbb kerül megállapításra, ahogyan az a bírói kezdeményezésre okot adó peres eljárás irányadó tényállása szerint is történt). A Szoctv. 39. § (1) bekezdésének azon rendelkezése, mely egyes, tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket a gyermekkel közös háztartásban gondozó hozzátartozókat anélkül zár ki a gyodra való jogosultak köréből, hogy a feltétel teljesíthetőségére bármilyen ráhatásuk lenne, ráadásul adott esetben (így például a szülő halála esetén) utólag sem pótolható (azaz a kizárás a véglegesség igényével, visszavonhatatlanul megvalósul), egyes esetekben objektíve teljesíthetetlen feltételt tartalmazó, ekként pedig észszerűen nem indokolható, önkényes megkülönböztetést valósít meg, mely alkotmányosan nem igazolható.

- [21] 5. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Szocvtv. 39. § (1) bekezdésének az „a szülőknek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenes, és azt a rendelkező részben foglaltak szerint megsemmisítette. A megsemmisítés eredményeként a gyodra a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermekkel közös háztartásban élő, a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozó változatlanul csak kivételes, a törvényben taxatív módon meghatározott, objektív módon igazolható esetekben válhat jogosulttá, mely feltételek teljesülésének vizsgálata az egyedi ügyben eljáró hatóságok és bíróságok (így jelen esetben az indítványozó) feladata.
- [22] Az Abtv. 45. § (2) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján megsemmisít egy egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. Tekintettel arra, hogy a Szocvtv. 39. § (1) bekezdésének vizsgált fordulata nem csupán a bírói kezdeményezésre okot adó egyedi ügyben eredményezhet alkotmányosan nem igazolható hátrányos megkülönböztetést, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján a megsemmisített jogszabályi rendelkezés általános alkalmazási tilalmának elrendeléséről határozott, a rendelkező rész 2. pontjában foglaltaknak megfelelően.
- [23] 6. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/390/2023.

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [24] 1. A határozatot támogattam, rendelkezéseivel és indokolásával egyetértek. A megsemmisítéssel az alaptörvény-ellenesség precízen kiküszöbölhető, illetve megszűnik. Álláspontom lényegét, illetve szempontját párhuzamos indokolásban csatolom [Abtv. 66. § (3) bekezdés].

- [25] 2. A gyermek otthongondozási díjára való jogosultság, illetve az ezt biztosító jog – nyilvánvalóan – az érintett gyermek adott állapotához (betegségéhez) rendelt, illetve az ilyen állapot ellátási biztonságához fűződő érdekből fakadó. Vagyis az ilyen gyermek érdekének védelmében álló.
- [26] Ehhez képest ezen jogosultsággal élés, az ilyen jog érvényesítése az érintett gyermek személyéhez, ellátást igénylő állapotához kötődő, attól függő kedvezményezés.
- [27] Ekként pedig a hatályos szabályozás alapulvételével tarthatatlan, miszerint ezen jog érvényére kihasson, hogy a betegség, állapot bekövetkezte (felismerése, orvosi megállapítása) előtt a jogosult szülő meghal, avagy anélkül hal meg, hogy bár gyermekének állapota korábbról ismert (már bekövetkezett), viszont ilyen jogosultságot nem folyamodott. Másként szólva nyilvánvaló, hogy a szülő a halálával ezt a jogot, jogosultságot nem viheti sírba.
- [28] Ezt a hibás jogállapotot a megsemmisítés helyrebillenti, ezért támogattam.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [29] Nem értek egyet a Szocvtv. 39. § (1) bekezdésének az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata ex nunc hatályú megsemmisítésével.
- [30] Egyetértek azzal, hogy a szabályozás diszkriminatív jellege fennáll, mivel valóban elképzelhetők olyan egyedi esetek (így például a bírói kezdeményezésre okot adó ügyben), amikor a szülő még objektíve sem lehetett abban a helyzetben, hogy az ellátást korábban igényelje, így ezekben az esetekben a kifogásolt jogszabályi rendelkezés fenti szövegrésze önkényes megkülönböztetéshez vezet.
- [31] Ugyanakkor a diszkrimináció megszüntetésére nem a mozaikos megsemmisítés a leginkább alkalmas jogkövetkezmény. Abból, hogy azokat, akiknek a sajátos helyzetére nincs speciális szabályozás, hátrányos különbségtétel ér, mivel rájuk is az általános szabályok vonatkoznak, nézetem szerint elsődlegesen alaptörvény-ellenes mulasztás megállapítása vagy az érintett fordulat pro futuro megsemmisítése következne. Ezek a jogkövetkezmények lehetőséget adnának a jogalkotónak, hogy olyan módon korrigálja a szabályozást, hogy közben a rendelkezés feltehető alapvető célja ne sérüljön.
- [32] A jogalkotó vélhetően a jogalap nélküli igényléssel kapcsolatos visszaéléseket kívánta megakadályozni azzal, hogy az ellátáshoz a szülőtől eltérő hozzátartozó esetén további feltételt szabott. A rendelkezés indokolása azonban csupán annyit tartalmaz, hogy az ellátást főszabály szerint csak a vér szerinti, illetve az örökbefogadó szülő veheti igénybe. Egyéb hozzátartozó csak a szülő halála esetén válhat jogosulttá az ellátásra, illetve akkor, ha a szülő egészségi állapotából adódóan nem tudja gyermeke ápolását tovább ellátni, a szülő szülői felügyeleti joga szünetel, vagy bíróság által megszüntetésre kerül. A rendelkezés indokolása tehát arra nem tér ki, hogy mi volt a jogalkotó szándéka a kifogásolt szövegrésznek a Szocvtv. 39. § (1) bekezdésébe való beiktatásával, ezért érdemes lett volna megkeresni az illetékes minisztert ezzel kapcsolatban.
- [33] Tekintettel arra, hogy ez a kérdés nem tisztázódott, az ex nunc megsemmisítést nem tudtam támogatni annak ellenére, hogy a konkrét helyzetre figyelemmel a kifogásolt jogszabályi rendelkezés diszkriminatív. Az ex nunc megsemmisítés ugyanis megítélésem szerint más esetekben feltárása hiányában pontosan be nem látható, a jogalkotó alaptörvény-konform céljait is sérthető következménnyel járhat. A pro futuro megsemmisítés mellett a jogalkotónak lehetősége nyílott volna minden tekintetben alaptörvény-konform szabályozást kialakítani, az Alkotmánybíróságnak pedig lehetősége lett volna a kifogásolt jogszabályi rendelkezés egyedi ügyben történő alkalmazhatatlanságának kimondására is, ezzel figyelembe véve az alapper felperesének különösen fontos érdekét.

Budapest, 2023. május 9.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

**Az Alkotmánybíróság 6/2023. (VI. 6.) AB határozata
a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával,
átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló
38/2022. (IX. 30.) SZTFH rendelet 6. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről,
továbbá a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával,
átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló
16/2022. (VI. 30.) IM rendelet 2022. július 1-je és 2022. szeptember 30. napja között hatályban volt 6. §-a,
valamint 8. §-ának az „, , azzal, hogy a 6. §-t a hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítések esetén
is alkalmazni kell” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és alkalmazásának kizárásáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 38/2022. (IX. 30.) SZTFH rendelet 6. §-a alaptörvény-ellenes, ezért azt a hatálybalépésére visszamenőleges hatállyal megsemmisíti. A megsemmisített rendelkezés 2022. október 1-jén veszti hatályát.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet 2022. július 1-je és 2022. szeptember 30. napja között hatályban volt 6. §-a, valamint 8. §-ának az „, , azzal, hogy a 6. §-t a hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítések esetén is alkalmazni kell” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azok 2022. július 1-jétől nem alkalmazhatók.
3. Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet 1. § (1) és (3) bekezdése, 4. § (1)–(7) bekezdése, továbbá 5. § (1) bekezdése, valamint 8. §-ának az „E rendelet rendelkezéseit a hatálybalépését követően megkezdett végrehajtói szolgálat átadás-átvétele során kell alkalmazni” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Indokolás

I.

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet (a továbbiakban: IMr.) 1. § (1) és (3) bekezdése, 4. § (1)–(7) bekezdése, 6. §-a és 8. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívása nyomán kiegészített alkotmányjogi panaszban az indítványozó előadta, hogy évtizedek óta önálló bírósági végrehajtóként dolgozott, bírósági alkalmazotti jogviszony keretében. Illetékességi területét 1995-ben kiterjesztették egy másik székhelyű, önálló bírósági végrehajtói állás illetékességi területére, az álláshely betöltéséig. Az álláshelyet 2017-ben betöltötték, az indítványozót a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar (a továbbiakban: MBVK) kötelezte az összes ügy és a kapcsolódó pénzüsszegek, nyilvántartások és adathordozók átadására, ami az indítványozó szerint meg is történt.
- [3] 3. Az MBVK azonban kétségbe vonta, hogy valóban sor került az átadás-átvétellel, ezért fegyelmi eljárást indított az indítványozó ellen, aminek alapján a fegyelmi bíróság 2020-ban elrendelte az indítványozó hivatalból való felfüggesztését. Erre figyelemmel az MBVK hivatalvezetője felhívta az indítványozó állandó helyettesét a helyettesi

- feladatok ellátására, az indítványozót pedig felhívta a szolgálat átadására. A Kúria mellett működő Bírósági Végrehajtói Fegyelmi Bíróság az indítványozó hivatalból való felfüggesztését 2021. június 8-án jogerősen megszüntette.
- [4] A helyettesítés megszüntetésére nem került sor, ugyanis az illetékes igazságügyi államtitkár 2021. június 10-én az indítványozó végrehajtói szolgálata megszűnéséről határozott. A határozattal szemben az indítványozó közigazgatási pert indított. A perben eljáró Pécsi Törvényszék – a Kúria által helybenhagyott végzésével – az állandó helyettesítést 2022. január 28. napjával megszüntette, egyúttal felhívta a helytestet a szolgálat visszaadására.
- [5] Az állandó helyettesítés megszüntetésekor azonban az indítványozó a zavartalanul működő iroda hiányában az elszállított végrehajtási iratokat nem tudta felelősen átvenni.
- [6] Ezt a helyzetet az MBVK hivatalvezetője távollétnek minősítette, és 2022. március 21-én kelt okiratában megállapította az indítványozó végrehajtói szolgálatának 2022. március 13. napjától történő szünetelését, s állandó helytestet rendelt ki. A végrehajtói szolgálat szünetelése, illetve a szolgálatnak a kijelölt helytest által történő ellátása az indítványozó állítása szerint az alkotmányjogi panasz előterjesztésekor is fennállt.
- [7] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott IMr. kifogásolt rendelkezéseit az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, T) cikk (3) bekezdésébe, I. cikk (1) és (3) bekezdésébe, XII. cikk (1) bekezdésébe, XIII. cikk (1) és (2) bekezdésébe, XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésébe, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésébe ütközőnek tartotta.
- [8] Álláspontja szerint a kifogásolt rendelkezések úgy kötelezik a végrehajtói szolgálat átadására a végrehajtót a szolgálatának szünetelése esetén, hogy e szabályozás megalkotására a bírósági végrehajtról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) az igazságügyi minisztert nem hatalmazta fel.
- [9] A sérelmezett rendelkezéseket tartalmilag is ellentétesnek tartotta a Vht. szabályozásával, mindenképp a jogbiztonság és jogforrási hierarchia sérelmére hivatkozott, ezzel összefüggésben a panasz tartalma szerint az Alaptörvény XII. cikkének sérelmét is állította, mert törvényi szintű szabályozást igénylő tárgykört rendeleti szinten szabályoztak.
- [10] A panasz szerint az IMr. „a tulajdonhoz, vállalkozáshoz való jogot sértő módon avatkozik be fennálló jogviszonyokba. Alapvető jogok korlátozását, teljes elvonását megvalósító jellege miatt nem felel meg az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből fakadó törvényi szintű szabályozás alkotmányos követelményének, ezért sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését és a XIII. cikk (1) bekezdését is.”
- [11] Az indítványozó azzal érvelt, hogy a bírósági végrehajtói szolgálat kinevezéssel tölthető be, így a szolgálat nem, csak a törvény által nevesített iratok, nyilvántartások és adathordozók adhatók át. Sérelmezte, hogy az IMr. nem biztosítja a bírósághoz fordulás jogát, ekként az sérti a jogorvoslathoz való jogát és a tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [12] Az indítványozó szerint sérti a rendelet a tulajdonjogát, mert elvonja a feladatellátáshoz jogszabályban rögzített összegek feletti rendelkezés jogát. A rendeletnek az illetékesség kiterjesztésének megszüntetésére vonatkozó rendelkezései is a tulajdonjoga sérelmét okozzák. Azáltal pedig, hogy az IMr. a kihirdetését megelőző időre állapít meg jogkövetkezményeket, a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának alaptörvényi követelményébe is ütközik.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény érdemi vizsgálattal érintett szabályai szerint:
 „B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”
 „XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”
- [14] 2. A Vht. érintett rendelkezése:
 „245. § (6) A helyettes gondoskodik a végrehajtó irodájának zavartalan működéséről, a működési költségeket kifizeti, a számláit kezeli, a végrehajtó alkalmazottjai felett a munkáltatói jogokat gyakorolja az alapvető munkáltatói jogok kivételével.”
- [15] 3. Az IMr. 2022. július 1-jétől 2022. szeptember 30-ig hatályos rendelkezései szerint:
 „6. § A végrehajtó a Vht. 245. § (1) bekezdés a)–c) pontja alá eső esetekben az állandó helyettesi feladatok ellátását kizárólag annak a végrehajtói irodának a keretei között végezheti, amelyet saját maga alapított, vagy amelybe tagként belépett.”
 „7. § Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.”

„8. § E rendelet rendelkezéseit a hatálybalépését követően megkezdett végrehajtói szolgálat átadás-átvétele során kell alkalmazni, azzal, hogy a 6. §-t a hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítések esetén is alkalmazni kell.”

- [16] 4. A bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 38/2022. (IX. 30.) SZTFH rendeletet (a továbbiakban: SZTFHr.) szerint:

„6. § A végrehajtó a Vht. 245. § (1) bekezdés a)–c) pontja alá eső esetekben az állandó helyettes feladatok ellátását kizárólag annak a végrehajtói irodának a keretei között végezheti, amelyet saját maga alapított, vagy amelybe tagként belépett.”

„7. § Ez a rendelet 2022. október 1-jén lép hatályba.”

„8. § E rendelet rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban lévő végrehajtói szolgálat átadás-átvétele során is alkalmazni kell.”

III.

- [17] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy szól, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján vizsgálnia kellett, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [19] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az IMr. 2022. július 1-jén lépett hatályba. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2022. augusztus 30-án, az IMr. hatálybalépésétől számított 180 napon belül postai úton terjesztette elő. Megállapítható tehát, hogy az indítványozó az IMr. rendelkezéseivel szemben az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be.
- [20] 2.2. A kiegészített panasz a határozott kérelem feltételeinek megfelel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés], tartalmazza ugyanis azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont, Abtv. 26. § (2) bekezdés]; az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]; kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont], a keletkezésére visszaható hatállyal.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt is, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz feltételeinek fennállása megállapítható-e a jelen esetben a támadott jogszabályi rendelkezések kapcsán. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [22] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt „elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. [...] a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek [33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66]]” [3367/2012. (XII. 15.) AB végzés; Indokolás [13], [15]]. Tehát „[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes

- panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) 20. § (2) bekezdés]” {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]};” {3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette (vagyis a jogsérelem nem következett be, nem aktuális) {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. „Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia” {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]; legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}. {A gyakorlat összefoglalását lásd legutóbb például: 33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [32]–[35]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [18]–[19]}
- [23] 3.1. Jelen esetben megállapítható volt, hogy az indítványozó által támadott, az alkotmányjogi panasz benyújtásakor hatályos IMr.-t 2022. október 1-jével hatályon kívül helyezte a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítésével és a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével összefüggő elszámolás, ügyvitel, valamint ügykezelés részletszabályairól szóló 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 20/2022. (IX. 30.) IM rendelet (a továbbiakban: Hkr).
- [24] A Vht.-nek az egyes gazdaság szabályozási tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi XIX. törvény által történő módosítása következtében az adott tárgykör rendeleti szintű szabályozására 2022. október 1-jétől a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága elnöke kapott felhatalmazást [lásd Vht. 307. § (1a) bekezdés o) pontját].
- [25] Ennek alapján megalkották az IMr.-rel tartalmilag szinte azonos, 2022. október 1-jétől hatályos új normát (lásd az SZTFHr.-t).
- [26] Erre a körülményre az alkotmányjogi panaszának 2022. október 25-én kelt kiegészítésében maga az indítványozó is utalt; kérte a hatályon kívül helyezett IMr. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az IMr. „kihirdetésére visszamenőleges hatállyal”.
- [27] 3.2. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy elvileg még az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárásban sem kizárt a már hatályon kívül helyezett rendelkezések (tehát nem a dereguláló norma, hanem a hatályon kívül helyezett normatartalom) vizsgálat alá vonása {lásd például: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]; 3108/2020. (V. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott már ugyanis arra, hogy „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 3033/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [48]}.
- [28] 3.3. Az indítványozó az érintettsége körében kifejtette, hogy „a végrehajtói szolgálatom elvétele, az illetékeségem alatt indult végrehajtási ügyekben fennállt eljárási jogosultságom elvonása, a végrehajtói irodám zavartalan működésre kész állapotának felszámolása, letéti és elszámolási számláim feletti tulajdonjogom, illetőleg a számláimon kezelt és oda beérkező összegek feletti tulajdonjogom elvétele és annak más végrehajtóra történő átruházása, azaz alapjogaim sérelme, közvetlenül a 16/2022. (VI. 30.) IM rendelet hatályosulása folytán, a jogszabály erejénél fogva, bírói jogalkalmazói döntés nélkül realizálódott. [Az Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pontjának érvényesülése.]”
- [29] Előadta továbbá, hogy a végrehajtói szolgálat – általa kifogásolt – szünetelésének megállapítását „kivette a törvényhozó (2015. évi CVII. törvény 10. §) azon eljárások köréből, amikor az Ákr. rendelkezései az irányadóak, azzal indokolva döntését, hogy a kar hivatali szerve a végrehajtó bejelentése alapján állapítja meg a szolgálat szünetelését, amely ily módon a törvény erejénél fogva következik be. Ehhez képest a gyakorlatban az én szolgálatom szünetelésének megállapítása – két alkalommal is – távollétre vonatkozó bejelentés nélkül, azaz törvényi rendelkezés hiányában, a hivatalvezető saját önkényes, jogorvoslattal nem támadható döntésével történt. [...] a kar hivatali szervének vezetője mindössze egy ún. okiratot állít ki, amelyben jogorvoslati lehetőség hiányában, tapasztalataim szerint, szinte bármit kötelezővé tehet, mert döntése közigazgatási perben nem támadható meg. Ugyanakkor az együttműködés hiánya esetére kilátásba helyezett szankciók felhívásával [soron kívüli vizsgálat elrendelése, fegyelmi és büntető feljelentés haladéktalan megtétele (1/2021. számú kari iránymutatás 6. pont)], ki tudja kényszeríteni az érintett végrehajtó jogát, jogos érdekét súlyosan sértő intézkedéseket is. Mindezek

- alapján alkotmányjogi panaszom az Abtv. 26. § (2) bekezdésének b) pontjában előírt feltétel megléte alapján is befogadható.”
- [30] 3.4. Az indítvány a fentiek szerint tartalmaz érvelést arról, hogy az indítványozót az IMr. miért érinti közvetlenül.
- [31] Az IMr. támadott rendelkezései egyrészt a végrehajtói szolgálat átadásával, átvételével kapcsolatban tartalmaznak rendelkezéseket. A panasz szerint az indítványozó esetében ez az átadás-átvétel az IMr. hatálybalépése előtt történt meg. Az IMr. később lépett hatályba. Az IMr. ugyanakkor a folyamatban lévő helyettesítésekre is alkalmazandó volt.
- [32] A panaszból az derül ki, hogy az IMr. 6. §-a és az SZTFHr. 6. §-a között folytonosság van az indítványra okot adó esetben. Ez a folytonosság azt jelenti, hogy az SZTFHr. 6. §-a jelenleg is alkalmazandó a hatálybalépését követően, 2021. október 1-jén helyettesítéssel működő végrehajtói irodáknak a mikénti működése körében, vagyis az indítványozó esetében is.
- [33] A jelen ügyben ezek miatt a körülmények miatt az alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján nem állapítható meg az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz fennállása feltételeinek a hiánya az indítványozó személyét illetően. Mind az IMr., mind az SZTFHr. az indítványozó jogaira jelenvaló módon, aktuálisan hatással van. Önmagában az a panaszban igazolt személyes körülmény, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtója végrehajtói szolgálata szünetelt az IMr. hatálybalépésekor, és a panasz benyújtásakor is szünetelt, alkalmas annak megalapozására, hogy az IMr. támadott rendelkezései közül a 6. § (amely a helyettesítésre tartalmaz kötelező előírást) és a 8. § – amely szerint a 6. §-t a hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítések esetén is alkalmazni kell – az indítványozót aktuálisan, jelenvaló módon érintik, e szabályok vele szemben közvetlenül hatályosulnak.
- [34] 3.5. Az IMr. többi támadott szabálya – 1. § (1) és (3) bekezdése, 4. § (1)–(7) bekezdése, továbbá 5. § (1) bekezdése, valamint 8. §-ának az egyik szövegrésze („E rendelet rendelkezéseit a hatálybalépését követően megkezdett végrehajtói szolgálat átadás-átvétele során kell alkalmazni”) – ezzel szemben egyrészt a Vht. rendelkezésein nyugszik [240/A. § (1)–(6) bekezdések], és azok nélkül nem is vizsgálható, másrészt az átadás-átvétel az indítványra okot adó esetben az IMr. hatálybalépése előtt történt meg. Az IMr. nem tartalmaz szabályt arról, hogy ezeket a szabályokat az átadást/átvételt illetően a folyamatban lévő helyettesítésekre is alkalmazni kellene. Az IMr. hatályon kívül helyezéséről szóló Hkr. is csak az IMr. hatályvesztéséről szól, és a saját hatálybalépéséről átmeneti rendelkezést nem tartalmaz. Ezért az IMr. esetében ezeknél a további szabályoknál a kivételes panasz feltételei a jelen esetben nem állnak fenn.
- [35] 4. Az Alkotmánybíróságnak a fentiek szerint vizsgálnia kell, hogy az IMr. 6. §-a és 8. §-ának a hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítésekre vonatkozó szövegrésze elleni panasz az Abtv. 29. §-ában foglaltaknak eleget tesz-e.
- [36] 4.1. A panaszból az derül ki, hogy az IMr. 6. §-a és az SZTFHr. 6. §-a között folytonosság van az indítványra okot adó esetben. Ez a folytonosság azt jelenti, hogy az SZTFHr. 6. §-a jelenleg is hatályosul, a 2021. október 1-jén helyettesítéssel működő végrehajtói irodáknak a mikénti működése körében, vagyis az indítványozó esetében is. Az IMr. már nincs hatályban, a helyettesítés módjára az SZTFHr. 6. §-a tartalmaz előírást.
- [37] Az Alkotmánybíróság az indítványt kiterjednek tekintette az SZTFHr. 6. §-ára, amely az IMr. 6. §-ával azonos szabályt tartalmaz [Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdés].
- [38] 4.2. Az indítványozó az indítvány benyújtásakor önálló bírósági végrehajtó, akinek az irodája az indítványozó természetes személy neve alatt a cégnyilvántartásban szerepel. A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 3. § 17. c) pontja szerint a személyi jövedelemadó szempontjából egyéni vállalkozónak számít az önálló bírósági végrehajtó a bírósági végrehajtásról szóló törvényben meghatározott tevékenysége tekintetében (kivéve, amennyiben e tevékenységét végrehajtói iroda tagjaként folytatja). Az indítványozó tevékenysége önálló bírósági végrehajtói szolgálat. A Vht. 254/A. §-a szerint a végrehajtói iroda az önálló bírósági végrehajtói tevékenység végzésének elősegítésére határozatlan időre alapított, jogi személyiséggel rendelkező szervezet, amelyre a Vht.-ben foglalt eltérésekkel a Polgári Törvénykönyvnek a korlátolt felelősségű társaságra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A végrehajtó a kinevezését követő 3 hónapon belül köteles végrehajtói irodát alapítani vagy végrehajtói irodába tagként belépni.
- [39] Az Alaptörvény XII. cikke a munka, foglalkozás szabad megválasztásáról, a vállalkozáshoz való jogról szól. A végrehajtói tevékenység jellemzői közé tartozik, hogy az egyrészt szolgálat, amely kinevezéssel jön létre, másrészt vállalkozás működtetése is. Az Alaptörvény XII. cikke védelmi köre ezért kiterjed a végrehajtói szolgálatra és a végrehajtónak a végrehajtói irodáján keresztül gyakorolt tevékenységére.

- [40] Az alkotmányjogi panasz alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a XII. cikk szerinti alapvető jog védelmi körébe tartozó tevékenység lényeges eleme, a helyettesítés mikéntje, szabályozható-e a vonatkozó törvényi szintű előírással szemben, a vállalkozáshoz való jogot érintően korlátozást jelentő rendeleti szintű jogszabályban.
- [41] Az Alkotmánybíróság a 3152/2022. (IV. 12.) AB határozatában arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz egyedi körülményeire tekintettel abban az esetben, ha az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményét és az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek valamelyikét, az Alkotmánybíróság érdemi eljárása keretében a támadott rendeleti szintű szabály formai és tartalmi alaptörvény-ellenességének vizsgálata összekapcsolódhat, s az Alkotmánybíróság vizsgálhatja, hogy önmagában a rendeleti szintű szabály léte az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére vezetett-e. (Indokolás [30])
- [42] 4.3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében az abban megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére hivatkozásnak csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Ebből következően a szerzett jogok védelme körében nem, de a visszaható hatályú jogalkotás tilalma körében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben helye lehet valamely támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának. {10/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [43] A panasz tartalma szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az is, hogy az IMr. 6. §-a és 8. §-ának az IMr. hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítésekre vonatkozó szövegrésze nem ütközik-e a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába.
- [44] 4.4. Az Alkotmánybíróság a jelen eset összes körülményei alapján a Vht. szerinti helyettesítés szabályozására vonatkozó mindkét kérdést – vagyis egyrészt azt, hogy az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti alapvető jog védelmi körére vonatkozó jogviszonyt milyen jogszabályban lehet szabályozni, másrészt az IMr. 6. és 8. §-a együttes alkalmazásánál a 8. § egyik szövegrésze (ami az IMr. hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítésekre vonatkozik) van-e tiltott visszaható hatálya – alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tartja, és ezért a panasz befogadásáról döntött.
- [45] 5. Az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, amely szerint az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszthet a testület elé – az alkotmányjogi panaszt érdemben bírálta el, egyrészt az IMr. 6. és 8. §-ának az IMr. hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítésekre vonatkozó szabálya, továbbá az SZTFHr. 6. §-ára vonatkozó részében.
- [46] 6. Az Alkotmánybíróság az IMr. többi rendelkezését támadó indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [47] Az indítvány az alábbiak szerint megalapozott.
- [48] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként a visszaható hatály tilalmáról szóló indítványelem körében vizsgálódott.
- [49] A 2/2022. (II. 10.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság röviden összefoglalta a visszaható hatály tilalmával kapcsolatos releváns gyakorlatát (Indokolás [32]–[36]).
- [50] Megállapította, hogy abból „az következik, hogy a hátrányt okozó visszaható hatály tilalmának a sérelme különösen akkor merül fel, amikor egy jogi norma oly módon lép hatályba, hogy hátrányosan megváltoztatja a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban. Ebben az esetben további kérdés, hogy a tilalom megsértésének oka valóban a jogalkotásból eredeztethető-e, vagy a jogalkalmazó szervek visszaható hatályú jogalkalmazást előíró kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában jutottak arra az eredményre, amely kimeríti a tilalomban foglaltakat. A tilalom megsértése akkor tudható be a jogalkotónak, amikor annyira konkrétan, illetve olyan mereven határozza meg a hátrányt okozó szabály visszaható hatályú alkalmazási kötelezettségét az anyagi jogi jellegű jogviszonyokban, hogy az kizárja az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összeegyeztethető jogértelmezést.” (Indokolás [37]).
- [51] Az Abh. tartalmazza, hogy az Alkotmánybíróság az adó megállapításához való jogot már minősítette az Alaptörvény hatálya alatt abból a szempontból, hogy az anyagi vagy eljárási természetű szabály-e (Indokolás [40]). Az adó megállapításához való jog elévülése tulajdonképpen az idő múlásának anyagi adójogi jogkövetkezménye (Indokolás [41]).

- [52] Az Abh. lényeges tartalma, hogy a hátrányt okozó visszaható hatály tilalmának a sérelme különösen akkor merül fel, amikor egy jogi norma oly módon lép hatályba, hogy hátrányosan megváltoztatja a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban.
- [53] Az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia a jelen ügyben, hogy az IMr. hátrányosan változtatta-e meg a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő helyettesítésekénél. A helyettesítésre vonatkozó szabályok nem eljárási természetűek, hanem anyagi jogi jellegűek van.
- [54] 2. Az IMr. múltban keletkezett jogviszonyokra, a folyamatban lévő helyettesítésekre vonatkozik, ugyanakkor nem nyilvánít valamely magatartást utólag jogellenessé, és a hatálybalépését megelőző időre nem állapít meg vagy tesz terheesebb kötelezettséget. De nem is a gyakorlati jogalkalmazásban előforduló jogértelmezési kérdést tisztázta jogalkotói jogértelmezéssel, a jövőre nézve. Hanem a helyettesítés alapjául szolgáló tényállás létrejötte után a helyettesítés módjára tartalmaz előírást. A helyettesítésre a Vht. 245. § (6) bekezdése tartalmazott egyedül előírást az IMr. hatálybalépésekor. Eszerint a helyettes gondoskodik a végrehajtó irodájának zavartalan működéséről, a működési költségeket kifizeti, a számláit kezeli, a végrehajtó alkalmazottjai felett a munkáltatói jogokat gyakorolja az alapvető munkáltatói jogok kivételével.
- [55] Az IMr. 6. §-a szerint a végrehajtó a Vht. 245. § (1) bekezdés a)–c) pontja alá eső esetekben az állandó helyettesi feladatok ellátását kizárólag annak a végrehajtói irodának a keretei között végezheti, amelyet saját maga alapított, vagy amelybe tagként belépett. A Vht. 245. § (1) bekezdés c) pontja szerint helyettesnek kell eljárni, ha a) a végrehajtói állás megüresedett, b) a végrehajtót a hivatalából felfüggesztették, c) a végrehajtó szolgálata szünetel.
- [56] Az IMr. 6. §-a nem minden helyettesítésre vonatkozik, de az indítványra okot adó jogcímen alapuló helyettesítésre igen.
- [57] Az IMr. 6. §-a a panaszban foglalt tényállítások szerint hátrányosabb az indítványozóra, mint a konkrét esetben a szünetelés megkezdésekor fennállt jogi helyzet, amely a helyettesített végrehajtó irodájának a „zavartalan működéséről” szól. Az Alkotmánybíróság szerint megállapítható a szabályozási környezet változásának hátrányosabb volta, mert kétségtelen, hogy a Vht. értelmezhető úgy, hogy a helyettes gondoskodási kötelezettsége a helyettesített végrehajtó irodájának a „zavartalan működéséről” kedvezőbb, mint az, ha a helyettes az állandó helyettesi feladatok ellátását a rendelet szerint kizárólag annak a végrehajtói irodának a keretei között végezheti, amelyet saját maga alapított, vagy amelybe tagként belépett. Ez a rendeleti szabály értelmezhető úgy, hogy kizárja a helyettesített iroda „zavartalan működése” fenntartását. Ezért az IMr. 8. §-ának a 6. §-ára vonatkozó rendelkezésében, ezek együttes alkalmazásában, visszaható hatályú jogalkotás ismerhető fel a konkrét esetben.
- [58] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az IMr. 8. §-ának a visszaható hatályú, az IMr. hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítésekre vonatkozó szövegrésze alaptörvény-ellenes.
- [59] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján vizsgálta a munka, foglalkozás szabad megválasztásához, a vállalkozáshoz való jog állított sérelmét is az IMr. jogforrási szintjével összefüggésben. Az IMr. a bírósági végrehajtó állandó helyettes általi helyettesítése esetében az átadott végrehajtói szolgálat ellátására egy kategorikus rendelkezést állapít meg a 6. §-ában, aminek kapcsán az indítványozó azt állította, hogy az tartalmilag ellentétes a Vht. szabályozásával, és egyúttal sérti a munka, foglalkozás szabad megválasztásához, a vállalkozáshoz való jogát. Vizsgálendő volt ezért az indítvány alapján, hogy miniszteri rendelet (vagy az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete) szabályozhatja-e az állandó helyettesi feladatok ellátásának a törvénytől eltérő kizárólagos kereteit, s nem sérül-e az Alaptörvénynek a munka, foglalkozás szabad megválasztásához, a vállalkozáshoz való jogot biztosító XII. cikk (1) bekezdése, ha rendeleti úton az önálló végrehajtói működést kizárólag az állandó helyettes végrehajtói irodájának keretei között teszik lehetővé.
- [60] „Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert, vállalkozáshoz fűződő jog, valamint a foglalkozás szabad megválasztásának joga nyújt lehetőséget üzleti, hasznot hajtó tevékenységek meghatározott szakmai, hivatásbéli, gazdasági és egyéb más feltételek mellett való gyakorlásához” {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [56]}. A vállalkozáshoz való jog (a munka és a foglalkozás szabad megválasztásának jogához hasonlóan) más szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozásokkal és korlátozásokkal szemben. A korlátozások alkotmányosságának megítéléséhez azonban más-más mérce irányadó aszerint, hogy a közhatalmi intézkedés a vállalkozóvá válást vagy pedig a vállalkozás gyakorlását korlátozza, illetőleg a szabályozás vizsgálata során az Alkotmánybíróságnak arra is figyelemmel kell lennie, hogy a korlátozás objektív vagy szubjektív jellegű-e. A legsúlyosabb, objektív jellegű korlátozások teljesen kizárják egy adott tevékenység gyakorlásának lehetőségét, míg a szubjektív korlátok teljesítése elviekben minden jogalany számára lehetséges {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [56]}. A vállalkozáshoz való jog ugyanakkor nem biztosít alanyi jogot egy meghatározott tevékenység folytatásához {ebben az értelemben: 3243/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [42]}, hanem azt jelenti,

hogy „az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást”, továbbá „[a] vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne” {17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [112]}. Ennek megfelelően az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének lényegi tartalma kiváltképpen akkor sérül, ha a közhatalmi intézkedés a foglalkozás szabad megválasztásának vagy a vállalkozóvá válás jogát meghatározatlan időre teljes egészében elvonja [lásd például: 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [56]].

- [61] A munka, foglalkozás szabad megválasztásához, a vállalkozáshoz való jog alapján nem követelmény a végrehajtás szervezete, az eljáró szervek és személyek, a végrehajtói tevékenység keretei minden részletszabályának törvényi szintű szabályozása.
- [62] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint még az alapvető jogokkal kapcsolatban is a közvetett és távoli összefüggések esetében elegendő a rendeleti szintű szabályozás. Ha nem így lenne, mindent törvényben kellene szabályozni. Ebből az következik, hogy mindig csak a konkrét szabályozásról állapítható meg, hogy a törvényi szintű jogforrást követelő tárgykörrel való kapcsolata olyan intenzív-e, amely miatt a rendelkezést már törvénybe kell foglalni.
- [63] Továbbá a jogforrástani szempontból megalkotásukkor nem alkotmányellenes, ám a későbbiek során alkotmányossági szempontból elégtelenné vált jogforrási szinten megalkotott és már nem hatályos jogszabályoknak kizárólag e formai alkotmánysértés címén történő megsemmisítésétől az Alkotmánybíróság tartózkodik; ha azonban a formai alkotmánysértés tartalmi alkotmánysértéssel párosul, a jogszabályt megsemmisíti. Az Alkotmánybíróságnak ez a gyakorlata vonatkozik mind a felhatalmazás alapján kiadott, mind pedig a felhatalmazó jogszabályokra [3030/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [19]].
- [64] A végrehajtói szolgálat és a végrehajtó irodájának a működése alapvető szabályait jelenleg is törvény tartalmazza. A Vht. szól az állandó helyettesítés eseteiről, a szolgálat szünetelése okairól, a helyettesített végrehajtó irodájának a működéséről. Vagyis a jogalkotó e tárgyköröket törvényben tartotta szükségesnek szabályozni. A törvényi rendelkezések értelmében az állandó helyettesítés fogalmilag átmeneti állapotot jelent, amelyek egy része oly módon szűnik meg, hogy a helyettesített végrehajtó visszatér a végrehajtói irodájába, vagyis a foglalkozásába, az irodájába. Ez a tárgykör – az állandó helyettesítés keretei és az állandó helyettes útján helyettesített végrehajtói szolgálatba visszatérés lehetősége, s e célból a helyettesített végrehajtó irodája működésének folyamatos biztosítása – olyan tárgykör, amely törvényi szintű jogforrást követel, mert az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében rögzített alapvető joggal olyan intenzív a kapcsolata, ami e rendelkezés törvényi szinten történő biztosítását indokolja.
- [65] Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel megállapította, hogy az IMr. 6. §-a hatályban volt rendelkezése alaptörvényellenes, illetve az SZTFHr. 6. §-a hatályos rendelkezése alaptörvényellenes.
- [66] 4. Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenesség jogkövetkezményét az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján határozta meg. Ez a szabály felhatalmazza az Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 45. § (1), (2) és (3) bekezdésében meghatározottaktól eltérően is meghatározza az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabály hatályon kívül helyezését, illetve a megsemmisített jogszabály általános vagy egyedi ügyekben történő alkalmazhatatlanságát, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jobbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.
- [67] A jelen esetben mind az Alaptörvény védelme, mind az eljárást kezdeményező kérelme, mind az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja az IMr. három hónapig hatályban volt alaptörvény-ellenes 6. §-a, valamint a 8. §-ának az IMr. hatálybalépése napján fennálló állandó helyettesítésekre vonatkozó rendelkezése általános alkalmazási tilalma elrendelését. Az Alaptörvény védelme érdekében, valamint az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke miatt (miután e rendelkezés is alkalmazandó rá), az Alkotmánybíróság az előbbi rendelkezéssel tartalmilag azonos SZTFHr. 6. §-át a hatálybalépésére visszamenőleges hatállyal semmisítette meg.
- [68] 5. Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdése alapján rendelte el; eszerint az Alkotmánybíróságnak a jogszabály megsemmisítéséről szóló határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.
- [69] 6. Az IMr. jelen esetben érdemben vizsgált 6. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására tekintettel az Alkotmánybíróság az érintett jogszabályi rendelkezésnek az Alaptörvény indítványban megjelölt más rendelkezéseibe ütközését, következetes gyakorlatának megfelelően, már nem vizsgálta.

Budapest, 2023. május 16.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1995/2022.

**Az Alkotmánybíróság 7/2023. (VI. 6.) AB határozata
Somogytúr Község Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi adókról szóló
4/2015. (V. 6.) önkormányzati rendelete 5. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításáról,
megsemmisítéséről és alkalmazásának kizárásáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Somogytúr Község Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi adókról szóló 4/2015. (V. 6.) önkormányzati rendelete 5. §-a ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint XXX. cikk (1) bekezdésével, és ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy Somogytúr Község Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi adókról szóló 4/2015. (V. 6.) önkormányzati rendelete 5. §-a a Pécsi Törvényszék előtt 3.K.701.432/2021/4. számon folyamatban volt ügyben nem alkalmazható.
3. Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék 3.K.701.432/2021/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Pásztor János ügyvéd, Pásztor János Gellért Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Indítványában Somogytúr Község Önkormányzata Képviselő-testületének a helyi adókról szóló 4/2015. (V. 6.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.) 5. §-a, valamint a Pécsi Törvényszék 3.K.701.432/2021/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (2) bekezdése és XXX. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági iratok szerint a következő.

- [3] Az indítványozó 2019-ben több beépítetlen, közművesítetlen és közútkezelővel nem rendelkező belterületi ingatlant vásárolt Somogytúr községben összesen 6 690 000 Ft-ért. Az indítványozót mint ingatlan tulajdonost az elsőfokú adóhatóság (Karádi Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője) 2020. január 1-jétől kezdődően 60 Ft/nm adómérték alapulvételével 2 847 120 Ft telekadó fizetésére kötelezte TUR269-28.–TUR269-54. számú határozataival. Az indítványozó fellebbezésére eljáró másodfokú adóhatóság (Somogy Megyei Kormányhivatal) a telekadót kiszabó határozatokat helyben hagyta SO/02/00403-3/2020. ügyiratszámú határozatával.
- [4] Az indítványozó keresete nyomán eljáró Pécsi Törvényszék igazságügyi ingatlanforgalmi szakértőt rendelt ki a közigazgatási perben. A szakértői vélemény szerint Somogytúr településen a vizsgált időszakban a közművesítetlen, közútról meg nem közelíthető, belterületi ingatlanok (ilyenek minősülnek az indítványozó ingatlanjai is) forgalmi értéke 169,23 Ft/nm. A közútról megközelíthető, de közművel el nem látott, belterületi ingatlanok értéke 513,6 Ft/nm. A közútról megközelíthető és közművel is ellátott belterületi ingatlanok értéke pedig 1022,63 Ft/nm. A szakvéleményt a felek nem vitatták, az eljáró bíróság aggálytalanak minősítette, és ítélezése alapjává tette azt.
- [5] A törvényszék az ügyben a Kúria Önkormányzati Tanácsához fordult, amely azonban Köf.5030/2021/3. számú határozatával a bírói indítványt elutasította. A Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az ingatlan fajlagos értékének 35%-át elérő helyi adó nem konfiskáló jellegű, továbbá az önkormányzat a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Hatv.) 7. § g) pontja alapján az adómérték meghatározása során nem volt köteles az egyes ingatlanok fajlagos forgalmi értékében jelentkező különbségek szerinti differenciálásra.
- [6] A Kúria előbbi döntése alapján a Pécsi Törvényszék 3.K.701.432/2021/4. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.
- [7] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában, amelyet a főtítkári felhívás nyomán hiánypótolta és egységes szerkezetbe foglalt, a következőket adta elő.
- [8] 3.1. Az indítványozó érvelése szerint az Ör. 5. §-a alaptörvény-ellenes, mivel az annak alkalmazásával megállapított telekadófizetési-kötelezettség az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján [20/2021. (V. 27.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.)] konfiskáló jellegű, az érintett telkek értékéhez viszonyítva aránytalan mértékű. A szakértői vélemény alapján ugyanis a telekadó eléri az ingatlanok forgalmi értékének 35,5%-át (60/169,23), tehát az adó az érintett telkek értékét alig három év alatt teljesen felemésztí. Másként megfogalmazva: az indítványozónak rövid időn belül (háromévente) újra és újra az adótárgy – azaz az érintett telkek – értékével egyező összeget kell telekadóként megfizetnie. Bár a törvényi adómaximumot meghaladó mértékű adó kiszabására nem került sor, a közteher ennek ellenére mégis olyan túlzott mértékű, hogy már nem a közteher viseléssel összefüggő célt valósít meg, hanem az adóalany ellehetetlenülését idézi elő. Az éves adómérték alkalmas a telteken végzett gazdasági tevékenységből származó nyereség egészének és rövid időn belül az ingatlanok teljes piaci értékének „eladóztatására”, ami kizárja az ingatlanok gazdaságos működtetését. A tulajdont az önkormányzat olyan súlyos mértékben terhelte meg, hogy gazdasági hatását tekintve tulajdonképpen elkobozza azt. Mindezek alapján tehát az indítványozó álláspontja szerint a telekadó aránytalan mértékű és konfiskáló jellegű, ezért sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését és XXX. cikk (1) bekezdését.
- [9] A bírói döntés alaptörvény-ellenességét az indítványozó a fentiekkel kapcsolatban abban látja, hogy szerinte a Kúriának, illetve a Pécsi Törvényszéknek a Hatv. 7. § g) pontjának az értelmezése kapcsán figyelembe kellett volna vennie azt, hogy „a Hatv.-ben megállapított legmagasabb adómértéket el nem érő helyi adó is lehet [...] összességében, a szabályozás egészét figyelembe véve konfiskáló jellegű, amely esetben arra a következtetésre kellett volna jutniuk, hogy az Ör. 5. §-a sérti a Hatv. 7. § g) pontját”.
- [10] 3.2. Az indítványozó a telekadó mértékének differenciálatlanságát is sérelmezte. Ennek lényege, hogy az önkormányzat az eltérő adottságú, és ebből adódóan a szakértői vélemény szerint is jelentősen eltérő értékű telkeket azonos mértékű telekadóval sújtotta, tehát nem vette figyelembe a telkek adottságában jelentkező eltéréseket. Ugyanazon adómérték a magasabb értékű telkek tulajdonosait fajlagosan kevésbé, míg az alacsony forgalmi értékű, közművesítetlen, közúttól elzárt telkek tulajdonosait jobban terheli. Ekként ők vagyoni helyzet – védett tulajdonság – szerinti hátrányos megkülönböztetést szenvednek el az adómértékre vonatkozó, formailag semleges rendelkezés által.
- [11] Azt, hogy az önkormányzat az adópolitikája kialakítása során nem törekedett az adóteher különböző adóalanyok közötti differenciálásra, a helyi sajátosságokhoz igazodó elosztására, és nincs tekintettel az adótárgy értékére, a gazdálkodási követelményeire vagy az adóalanyok széles körét illetően az adóalanyok teherviselő képességére, az indítványozó szerint a helyi lakosok telkeinek 2021. január 1-jétől bevezetett adómentessége is igazolja (amellyel a korábbi gyakorlatot emelték jogszabályi szintre). Ebből az a következtetés vonható le az indítványozó szerint,

hogy az önkormányzat „adóztatási gyakorlata mindössze a helyben lakó magánszemélyek kedvezőbb adóztatására (adóztatás alóli mentesítésére) irányult”. Az indítványozó szerint mindezek miatt „az Ör. és a támadott bírósági határozat – az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben és az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésére is tekintettel – sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését”.

- [12] Az előbbiekkkel összefüggésben arra is utalt, hogy a bírói döntés azért alaptörvény-ellenes, mert a bíróság „alaptörvény-ellenes [...] módon értelmezte a Htv. 7. § g) pontját”, amikor arra jutott, hogy „ha a telekadó mértéke nem aránytalanul magas, akkor az önkormányzatnak a továbbiakban már nem kell figyelemmel lennie a Htv. 7. § g) pontja szerinti differenciálási kötelezettségére”.

II.

- [13] 1. Az Alaptörvény érdemi vizsgálattal érintett rendelkezései:
 „XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”
 „XXX. cikk (1) Teherbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.”
- [14] 2. Az Ör. sérelmezett rendelkezése:
 „5. § Az adó mértéke: 60 Ft/m²”

III.

- [15] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [16] 1. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban felperesként vett részt, így érintettnek minősül, és rendes jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták. Az indítvány megfelel annak a feltételnek is, hogy alkotmányjogi panasz csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható {lásd hasonlóan: 3233/2021. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatával összhangban pedig {például: 20/2021. (V. 27.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]} jelen ügyben is megállapítható, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerinti hatásköri korlát törvényekre vonatkozik, a felsorolásban nem szerepelnek a helyi adókról szóló önkormányzati rendeletek és bírói döntések, így azokat az Alkotmánybíróság teljes hatáskörben vizsgálhatja.
- [17] 2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz.
- [18] Ezzel szemben az Abtv. 27. §-ára alapított kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményeinek teljes mértékben nem tesz eleget. Az előbb hivatkozott bekezdés e) pontjában írt követelmény nem teljesül. Az indítványozó nem tette ugyanis világossá, hogy miben látja kifejezetten a bírói döntés alkotmányossági hibáját. Lényegében csak az Ör. alaptörvény-ellenességén keresztül állította a bírói döntések alaptörvény-ellenességét. Továbbá a telekadó mértékének differenciálatlansága körében előadott érvelése részben a Htv. 7. § g) pontjával való ellentétből indul ki. Az Alkotmánybíróság azonban nem vizsgálhatja az Ör.-nek a Htv.-vel való viszonyát, kizárólag az Ör.-nek az Alaptörvénnyel fennálló kapcsolatát elemezheti. A törvényességi felülvizsgálat a Kúria Önkormányzati Tanácsa hatáskörébe tartozik. Mindez alkotmányjogi panasz útján sem kerülhető meg akként, hogy az indítványozó a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását arra tekintettel kéri, hogy a bíróság (elsődlegesen a Kúria Önkormányzati Tanácsa) alaptörvény-ellenesen értelmezte a Htv. 7. § g) pontját akkor, amikor az Ör. Htv.-be ütközésének kérdését elbírált {vesd össze: 3285/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [20]–[21]; 3004/2022. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [56]–[58]}. Ezek miatt a bírói döntéssel szemben előterjesztett kérelem nem volt érdemben vizsgálható.
- [19] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

- [20] A jelen eljárásban már csak az volt vizsgálható, hogy az Ör-rel szemben előterjesztett panasz megfelel-e valamelyik feltételnek. Az Alkotmánybíróság 2023. január 31-én tartott tanácsülésén megállapította, hogy ebben az ügyben a szóban forgó befogadási feltétel teljesül a telekadó mértékét meghatározó jogszabályi rendelkezéssel (Ör. 5. §-a) kapcsolatban. Ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta. Csak érdemi vizsgálat alapján dönthető el ugyanis, hogy az önkormányzati adómérték konfiskáló jellegűnek minősül-e, és ezért sérti-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint XXX. cikk (1) bekezdését.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (2) bekezdése és az Ügyrend 36. cikk (3) bekezdése alapján megkereste Somogytúr község polgármesterét annak érdekében, hogy az alkotmányossági felülvizsgálatban három, a megkereső végzésben konkrétan megfogalmazott kérdésre adjon választ. A polgármesteri beadvány a kérdések kifejezett megválaszolását mellőzve azt fejtette ki, hogy az alkotmányjogi panasz miatt utasítandó el az önkormányzat álláspontja szerint. Ezek tartalmilag értékelhetők úgy, mint a harmadikként feltett kérdésre adott válasz, ezért a beadványt az Alkotmánybíróság a határozat indokolásának IV. pontjában (Indokolás [22] és köv.) írtak szerint ekként vette figyelembe.

IV.

- [22] Az Alkotmánybíróság először összefoglalta a konfiskáló telekadóval kapcsolatos gyakorlatát (IV/1., Indokolás [23] és köv.), ezt követően megvizsgálta a sérelmezett adómérték-szabályt (IV/2., Indokolás [27] és köv.), majd összevetette az Ör. 5. §-át az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, illetve XXX. cikk (1) bekezdésével és levonta az ebből adódó megállapításokat (IV/3., Indokolás [29]).
- [23] 1. A konfiskáló telekadóra vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat az Alaptörvény hatálya alatt az Abh.-val vette kezdetét. Eszerint a „tulajdonhoz való jog közteherviselési kötelezettségben jelentkező korlátozása akkor válik alkotmányjogi értelemben aggályossá, amikor a fizetési kötelezettség egyértelműen túlterjeszkedik az arányos mértéken. A súlyosan aránytalan adó ugyanis elveszíti a közteherviselési kötelezettségen nyugvó legitimitását, ami [...] a korlátozást általában véve megalapozza. Következésképpen igazolhatatlanná válik az adójogi teher. Ebben az esetben a tulajdont a jogalkotó közjogi eszközzel olyan súlyos mértékben terheli meg, hogy gazdasági hatását tekintve tulajdonképpen elkobozza azt. Az ilyen adó célt téveszt. Egyszerre valósítja meg az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésének és XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét, amit az Alkotmánybíróság az adó típusának, az adójogi jogviszonynak és az ügy más releváns körülményeinek a vizsgálata alapján eseti döntésében megállapíthat” (Abh., Indokolás [39]).
- [24] A telekadó általános jellemzőit, amelyek az alkotmányossági felülvizsgálatban is értékelendők, az Alkotmánybíróság már feltárta (lásd: Abh., Indokolás [41]–[51]). Ezek megismétlése nélkül itt arra szükséges emlékeztetni, hogy az Alkotmánybíróság rögzítette: „A telkek (és az építmények) adómértéke érzékenyebb a túladóztatásra, tehát ezek esetében egy 20–30–40%-os adóterhelés már alkotmányossági vizsgálatot vonhat mag után” (Abh., Indokolás [51]).
- [25] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az is egyértelmű, hogy normakontroll-eljárásban „az arányosság vizsgálatát nem lehet feltételezésekre vagy jövőbeli várakozásokra építeni. Az ilyen eljárás ugyanis retrospektív szemléletű, hiszen a közigazgatási hatóság az ügyet végleges határozatával már lezárta, és ehhez képest utóbb kell döntenie olyan jogkérdésekről, amelyek visszahatnak az alapügyre” (Abh., Indokolás [45]). Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíró, új tényállást nem állapít meg és fő szabály szerint kiterjedt bizonyítási eljárást sem folytat le (vesd össze: Abtv. 57. §-ával), normakontroll eljárásaiban a bírósági eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményében rögzített telekértékből indul ki, amelyet az eljáró közigazgatási bíróság aggálytalanként elfogadva ítélezése alapjává tett {vesd össze: Abh., Indokolás [44]–[45]; 3233/2021. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [35] és [38]}. Legutóbbi releváns határozatában az Alkotmánybíróság kifejezetten úgy fogalmazott, hogy „amikor a telekadó mértékének súlyos aránytalanságát vizsgálja, értékeli a perben kirendelt igazságügyi szakértő által megállapított telekérték és a vagyonadónak minősülő telekadó százalékban kifejezhető viszonyát” {27/2022. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [26] Végül emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy ha nem áll rendelkezésre az előző bekezdésben írtaknak megfelelő viszonyítási pont, az alkotmányjogi panasz elutasításának lehet helye {lásd például: 3370/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [23]; 3371/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [23]; 3372/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [23]}.

- [27] 2. Jelen ügyben a telekadó sérelmezett mértéke 60 Ft/nm volt, ami kétségtől a Hatv. adta kereteken belüli érték. Az Alkotmánybíróság megkereste Somogytúr község polgármesterét az Ör. támadott rendelkezésének arányossága kapcsán, ahogyan arra már utalt a jelen határozat indokolása (III.4. pont. Indokolás [21]). Annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság a megkeresésben feltett kérdésekre konkrét válaszokat nem kapott, a polgármesteri beadvány tartalmaz értékelendő elemeket. Ezek lényege, hogy egy ingatlan kivételével, amelynek megjelölése magánút, az adóztatott „ingatlanok jelenlegi forgalmi értéke a településen jelen lévő piaci árból az adó- és értékbizonyítvány szabályai szerint képezve 40 693 730 forint, így a telekadó éves összege 4 253 700 forint, mely összeg az ingatlanok forgalmi értékének csupán 10,4%-a”. Amennyiben azonban abból az árból indulunk ki, amennyiért az önkormányzat értékesíteni tudott öt darab kivett, beépítetlen területű, nem közművesített ingatlant 2022-ben, az indítványozó telkei 241 043 000 forintot érnek, amelyhez képest az adó összege elenyésző. A kivételként fentebb megjelölt magánút értékéről az önkormányzati beadvány nem szól. A polgármester arra is rámutatott, hogy a sérelmezett adómérték (60 Ft/nm) jóval alacsonyabb a Hatv. által lehetővé tett felső határnál (200 Ft/nm).
- [28] Az Alkotmánybíróság ezek alapján azt állapította meg, hogy a támadott adómérték a törvényi maximumhoz képest alacsonynak tekinthető, valamint a polgármester előadása szerint súlyosan aránytalan adóztatásról nem lehet beszélni, amennyiben az adó- és értékbizonyítvány szabályai szerint az önkormányzat által képzett értéket vesszük alapul, továbbá akkor sem, ha az önkormányzat 2022-es értékesítéseiből indulunk ki.
- [29] 3. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy „amikor a telekadó mértékének súlyos aránytalanságát vizsgálja, értékeli a perben kirendelt igazságügyi szakértő által megállapított telekérték és a vagyonadónak minősülő telekadó százalékban kifejezhető viszonyát, de figyelemmel van az adójogi jogviszony és az ügy más, alkotmányjogilag releváns körülményeire is. Utóbbi szempontok határesetekben nyerhetnek kiemelkedő jelentőséget” {27/2022. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben az egy négyzetméterre vetített adóterhelés a perben kirendelt igazságügyi szakértő által megállapított értékhez képest kb. 35,5% volt. Ez annak a 20–30–40%-os tartománynak a felső részéhez áll közel, amely határesetet jelent a súlyosan aránytalan adóztatás megítélése során. Ezért az Alkotmánybíróság különös alaposággal vizsgálta azokat az érveket, amelyek megjelentek a polgármesteri beadványban.
- [31] 3.1. A beadványban előadott két érv közül az Alkotmánybíróság először azzal foglalkozott, hogy az adó- és értékbizonyítvány szabályai szerint az önkormányzat által képzett érték milyen szerepet tölt be az alkotmányossági felülvizsgálatban. Kifejezetten arra a kérdésre kellett választ adni, hogy a telekadó arányossági vizsgálata során az önkormányzat által közölt érték leválthatja-e a perben kirendelt igazságügyi szakértő által adott szakvéleményben megállapított, az eljáró közigazgatási bíróság által elfogadott és aggálytalannak minősített szakvéleményben megállapított értéket, amelyet a felek sem vitattak az adóperben (I/2. pont, Indokolás [2] és köv.).
- [32] A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény (a továbbiakban: Hatásköri tv.) 140. § (2) bekezdés d) pontja alapján a jegyző adóügyi feladatai és hatáskörei közé tartozik, hogy külön jogszabály rendelkezése alapján az ügyfél kérelmére vagy hatóság megkeresésére kiállítsa, illetőleg megküldje az adó- és értékbizonyítványt. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 101. §-a úgy rendelkezik, hogy „az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője által kiállított adó- és értékbizonyítvány tartalmazza az ingatlan és az ingatlanszerzők (tulajdonosok) adatait, az érték megállapításánál figyelembe vett tényezőket, továbbá az ingatlanok az adott időpontban fennálló forgalmi értékét”.
- [33] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) értelmében az adó- és értékbizonyítvány akkor minősül hatósági bizonyítványnak, ha kiadása az ügyfél kérelmére történik [Ákr. 95. § (1) bekezdés]. Az önkormányzati beadványban közölt értékre tehát azért nem lehet úgy tekinteni a jelen eljárásban, mint egy hatósági bizonyítvány adattartalmára, mert ügyféli (indítványozói) kérelem hiányában került megállapításra. Emlékeztetni kell arra, hogy az önkormányzat sem állította ennek az ellenkezőjét. Nyilatkozata szerint ugyanis nem hatósági bizonyítványnak minősülő adó- és értékbizonyítványban rögzítette a telkek értékét, hanem az értéket az adó- és értékbizonyítvány szabályai szerint képezte. Az adó- és értékbizonyítvány jelentős szerepet tölt be olyan eljárásokban, amelyek esetében megkeresésre történik a kiadása a Hatásköri tv. 140. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt általános felhatalmazás alapján. Ilyen különösen a gyámügyi eljárás, az adóhatósági vagy az önálló bírósági végrehajtó által foganatosított végrehajtási eljárás, a hagyatéki eljárás és a szociális eljárás. Ezen eljárásokban felhasznált adó- és értékbizonyítványt egyáltalán nem érintik az alábbi megállapítások.

- [34] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jelen érdemi vizsgálat tárgya az Ör. 5. §-ának alaptörvény-ellenessége. Az önkormányzat ebbe az eljárásba olyan jogi érdekekkel kapcsolódott be, amely ellentétes az alkotmányjogi panasz indítványozójának kérelmével. Utóbbi a támadott norma megsemmisítésére irányult, előbbi a panasz elutasítását kérte. Ebből az következik, hogy az önkormányzat beadványában feltüntetett értékek – a fair, méltányos és kiegyensúlyozott közhatalmi eljárás kritériumai szerint – önmagukban nem lehetnek alkalmasak arra, hogy megdöntsék azt az értéket, amelyet igazságügyi szakértői bizonyítás eredményeképpen a közigazgatási bíróság jogerős ítéletbe foglalt. Tulajdonképpen az indítványi kérelemmel érintett szerv nyilatkozatáról van szó. A bizonyítás lefolytatásának, valamint a tényállás megállapításának lehetősége nem nyílik meg újra az alkotmánybírósági eljárásban.
- [35] Ezek miatt az Alkotmánybíróság egyfelől nem találta szükségesnek, másfelől nem látott lehetőséget arra, hogy eltérjen állandó gyakorlatától, amit a jelen határozat indokolásának IV/1. pontjában foglalt össze (Indokolás [23]). Az adómérték súlyos aránytalanságának a vizsgálata során a perben kirendelt igazságügyi szakértő által megállapított telekérték és a vagyonadónak minősülő telekadó százalékban kifejezett arányából kell kiindulni.
- [36] 3.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság az indítvány második érvét vizsgálta. Ez az volt, hogy ha az önkormányzat a 2022-es értékesítéseiből képezi azt a telekértéket (241 043 000 forint), amelyhez a telekadó összegét viszonyítja, akkor az adóterhelés olyan alacsonynak minősül, hogy konfiskálásról nyilvánvalóan szó sem lehet.
- [37] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abh.-ban már vizsgált két ehhez hasonló önkormányzati érvelést (lásd: Abh., Indokolás [7], [24], [45]). Az előbb hivatkozott határozatban az önkormányzat egyrészt azt adta elő, hogy a 2019-es telekadó összegét ahhoz a fajlagos értékhez kellene viszonyítani, amelyet bizonyos lakóparki telkek későbbi értékesítéseiből nyert ki. Másfelől azt is előadta, hogy az arányosság vizsgálható egy olyan telekre vonatkozó szakértői értébecslés alapján, amely korábbi adóévre (2017) vonatkozott, és tárgya nem az a telek volt, amely az Abh. alapját képező eljárásban adóztatásra került, hanem egy másik. Az Alkotmánybíróság mindkét lehetőséget elutasította. Határozata indokolásában megállapította, hogy „[t]ényként kezelendő [...], hogy az adótárgyak 2019-re kimutatott értékéhez képest a 2019. évi telekadó összege mekkora arányt tesz ki. Ezt nem befolyásolja, hogy a későbbi adóévekben miként változhat(ott) a telkek értéke [...], és az sem, hogy a jegyző milyen logikai fejtegetésekkel jutott el a településen kialakított belterületi lakópark telekárából az általa feltételezett [...] értékhez. A telek értékének a megállapítása ugyanis szakkérdés. Ezért a jelen ügyben a bírói indítványban előadott tényállás részét képező konkrét telkek konkrét szakértői értébecslését az sem ronthatta le, amire az önkormányzat hivatkozott a megkeresésre adott válaszában. Az ugyanis egy másik telek 2017-ben készített forgalmi értébecsléséről szolt” (Abh., Indokolás [45]).
- [38] Az Alkotmánybíróság ebben az ügyben is megerősíti a fentieket. Az arányosság vizsgálatát nem lehet feltételezésekre vagy várakozásokra építeni. Az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdése a mindenki számára arányos, személyre szabott közteherviselési kötelezettséget fogalmazza meg. A közigazgatási perben az igazságügyi szakértő a fajlagos telekértéket az adózó tulajdonában álló adótárgyakra vonatkoztatta a vitatott adóévben. Más telkek későbbi értékesítéseiből az önkormányzat által előadott összegre az alkotmányossági felülvizsgálat nem alapozható.
- [39] 3.3. Az előbbieken alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó ügyében a telekadó 35,5%-os elvonást jelentett 2020-ban az adótárgyként szolgáló telkek igazságügyi szakértő által megállapított fajlagos telekértékeihez képest. Ilyen adóterhelés mellett egyfelől a telekadó kevesebb, mint három év alatt felemésztí a telkek értékét. Tulajdonképpen ez az elvonás – 2020. január 1-jétől számolva, amikor az indítványozó telekadó-fizetési kötelezettsége keletkezett – a jelen határozat évének végéig meg is történne. Másfelől ezt az elvonási szintet az általános adóügyi elévülési ciklusra vetítve megállapítható, hogy az indítványozó majdnem kétszeresen kifizeti telkei értékét telekadó formájában. Tehát a telekadó belátható időn belül felemésztí a telkek értékét. Tekintettel arra, hogy ez az adóterhelés a határesetet képező tartománynak egyértelműen a felső részéhez esik közel, és az önkormányzat beadványa nem tartalmazott olyan értékelhető előadást, amely az adómérték arányosságát támasztotta volna alá, továbbá illet a testület sem azonosított, az Alkotmánybíróság – a megkereső végzésben írtak szerint eljárva – a rendelkezésére álló adatok alapján döntött. Megállapította az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és XXX. cikk (1) bekezdése együttes sérelmét.
- [40] 4. Mindezen indokokra tekintettel az Alkotmánybíróság a rendelkező rész 1. pontja szerint megsemmisítette a támadott rendelkezést, és a rendelkező rész 2. pontjában kimondta annak alkalmazási tilalmát az indítványozó ügyében az Abtv. 45. § (2) bekezdése alapján. Tekintettel a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére és az alkalmazási tilalom elrendelésére, az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét a Kúria állapítja meg a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény XXX. fejezete, illetve a közigazgatási perrendtartásról szóló

2017. évi I. törvény XX. fejezete alapján. Az új eljárásban az Alkotmánybíróság jelen erga omnes hatályú döntésével [Abtv. 39. § (1) bekezdés] összhangban kell eljárnia a jogalkalmazó szerveknek.

[41] Mivel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz nem felelt meg a határozottság követelményének, a támadott bírósági ítélet alkotmányossági felülvizsgálatát a testület a rendelkező rész 3. pontja szerint visszautasította az Abtv. 64. § d) pontja alapján.

V.

A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2023. május 16.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1164/2022.

IX. Határozatok Tára

A köztársasági elnök 95/2023. (VI. 6.) KE határozata állampolgárság visszavonással történő megszüntetéséről

Az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés i) pontja, valamint a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 9. §-a alapján – a Miniszterelnökséget vezető miniszter TKF-1/700/3/2023. számú előterjesztésére – *Papp Misa* (névmódosítás előtti neve: Pap Misa; születési hely: Újvidék, Jugoszlávia; születési idő: 1979. május 1.) – jogszabályok megszegésével szerzett – magyar állampolgárságát visszavonom.

Budapest, 2023. május 19.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Budapest, 2023. május 23.

Dr. Gulyás Gergely s. k.,
Miniszterelnökséget vezető miniszter

KEH ügyszám: KEH/2741-3/2023.

A köztársasági elnök 96/2023. (VI. 6.) KE határozata állampolgárság visszavonással történő megszüntetéséről

Az Alaptörvény 9. cikk (4) bekezdés i) pontja, valamint a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 9. §-a alapján – a Miniszterelnökséget vezető miniszter TKF-1/778/3/2023. számú előterjesztésére – *Anikin Oleg* (névmódosítás előtti neve: Anyikin Oleg Viktorovics; születési hely: Ungvár, Szovjetunió; születési idő: 1972. augusztus 20.) – jogszabályok megszegésével szerzett – magyar állampolgárságát visszavonom.

Budapest, 2023. május 19.

Novák Katalin s. k.,
köztársasági elnök

Ellenjegyzem:

Budapest, 2023. május 23.

Dr. Gulyás Gergely s. k.,
Miniszterelnökséget vezető miniszter

KEH ügyszám: KEH/3072-3/2023.

**A Kormány 1219/2023. (VI. 6.) Korm. határozata
az EFOP-2.2.0-16-2016-00001 azonosító számú, „Egészségügyi szakellátók szállóinak fejlesztése” című
kiemelt projekt többletforrásairól**

1. A Kormány

- a) a 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva egyetért az EFOP-2.2.0-16-2016-00001 azonosító számú, „Egészségügyi szakellátók szállóinak fejlesztése” című projekt (a továbbiakban: projekt) összköltségének módosításával, az 1. melléklet szerint;
- b) az európai uniós forrásból finanszírozott egyes projektek költségnövekménye támogathatóságáról szóló 17/2017. (II. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 6/A. §-a alapján úgy határoz, hogy a projekt keretemelése és annak végrehajtása során a Kormányrendelet 5. §-át nem kell alkalmazni;
- c) felhívja a területfejlesztési minisztert, hogy gondoskodjon a projekt támogatási szerződésének 1. melléklet szerinti módosításáról;
Felelős: területfejlesztési miniszter
Határidő: az e határozat közzétételét követő 30 napon belül
- d) egyetért azzal, hogy az 1. mellékletben foglalt táblázat G:2 mezőjében meghatározott, összesen legfeljebb 108 584 059 forint összegű, az európai uniós forrás terhére el nem számolható költség az Uniós fejlesztések fejezetbe tartozó fejezeti és központi kezelésű előirányzatok felhasználásának rendjéről szóló 590/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 590/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet] 9. § (1) bekezdés f) pontja alapján Magyarország központi költségvetésének XIX. Uniós fejlesztések fejezetében az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program hazai társfinanszírozáson felüli felhasználásával kerüljön finanszírozásra.

2. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet az 1219/2023. (VI. 6.) Korm. határozathoz

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1.	Projekt azonosító száma	Projekt megnevezése	Kedvezményezett neve	Eredeti támogatás (bruttó, forint)	Hatályos és a módosítást követő támogatás (bruttó, forint)	Hatályos összköltség (bruttó, forint)	Az 590/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet 9. § (1) bekezdés f) pontja alapján Magyarország központi költségvetésének XIX. Uniós fejlesztések fejezete, EFOP előirányzat hazai társfinanszírozáson felüli része terhére (bruttó, forint)	Projekt módosított összköltsége legfeljebb (bruttó, forint)	Projekt rövid bemutatása
2.	EFOP-2.2.0-16-2016-00001	Egészségügyi szakellátók szállóinak fejlesztése	Országos Kórházi Főigazgatóság	8 500 000 000	9 885 315 601	12 780 349 780	108 584 059	12 888 933 839	A projekt célja az egészségügyi szakdolgozók, szakképzésben részt vevő orvosok, szakorvosok alapvető szükségleteinek kielégítése, fiziológiai igényeik és biztonságérzetük megteremtése, lakhatási körülményeik javítása, elhelyezési lehetőségeik bővítése, amely vonzóbbá teszi a felkínált munkahelyeket, kulturált életkörülményeket és jövőképet teremt a munkavállalók számára, az egészségügyi intézmények vezetői számára pedig újabb eszközt biztosít az új dolgozók felvételére, hiányzó állások betöltésére, jól teljesítő dolgozók megtartására, illetve hiányszakmák betöltésére.

**A miniszterelnök 54/2023. (VI. 6.) ME határozata
helyettes államtitkár megbízatása megszűnésének megállapításáról és helyettes államtitkár kinevezéséről**

A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 236. § (1) bekezdésében foglalt jogkörömben eljárva – a külgazdasági és külügyminiszter előterjesztésére – megállapítom, hogy

Zombori Dóra, a Külgazdasági és Külügyminisztérium helyettes államtitkárának e megbízatása a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 239. § (1) bekezdése alapján történt lemondására tekintettel

– 2023. június 6-ai hatállyal – megszűnt,

egyidejűleg a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 234. § (1) bekezdése alapján – a külgazdasági és külügyminiszter javaslatára –

Marosvári Csabát a Külgazdasági és Külügyminisztérium helyettes államtitkárává

– 2023. június 7-ei hatállyal – kinevezem.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök